

Mødet den 12. Oktober 1911.

Fraværende: Harald Jensen, N. Joh. Laursen og J. C. Petersen.

1. (J. Nr. 3¹—1911). Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder med **Godkendelse af Overskrivelserne i Havnens Regnskab** for 1910—11.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 19¹³—1911). Anvisning af 1. Rate af **Statskassens Tilskud i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 § 31** til Beløb 16589 Kr. 50 Øre.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 23¹—1911). Beretning om **Kødkontrollen** og Kvægtorvet i April Kvartal 1911.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 343—1911). Rapport fra Kommunens tilsynsførende, Ingeniør Steenberg, med **Sporvejsanlægget**, hvoraf fremgaar, at Anlægget maa siges at være i fuldstændig betryggende Stand.

Til Efterretning.

- 5 (J. Nr. ⁹, ¹⁰ og ¹¹—1911). Indstillinger om **Efterbevilling af Overskridelser** fra Indkvarteringskommissionen, Udvalget for Bygninger og Inventar og Stadsingeniøren for hans Kontorhold.

Overgik til 2. Behandling.

6. (J. Nr. 346—1911). Indstilling fra Udvalget for Slagtehuset om at alle **Markeder for Heste og Kvæg** henlægges til Slagtehusets Markedsplads.

Simon sen udtalte, at Udvalget nærmest betragtede Indstillingen som en Formssag, idet det ansaa det for en Selvfølge, at alle Markeder blev henvist til den af Byen indrettede udmærkede Markedsplads, der maatte siges at være den bedste i Jylland maaske i hele Landet. Landboerne havde ofte klaget meget stærkt over, at de følte sig noget usikre her i Byen under Hestemarkederne, fordi Bispetorvet, hvortil disse Markeder var henvist, ikke afgav tilstrækkelig Plads til at trave Hestene, og fordi de i Almindelighed blev tilbagevist, naar de vilde trave i de omliggende Gader. Forhaabentlig vilde disse Klager forstumme, navnlig hvis Politiet vilde vise Velvilje mod Markedsgæsterne ved at tillade Travning paa Jærgaardsvejs Forlængelse og Havnevejen. At Landboerne gerne søgte til den ny Markedsplads, havde man Bevis paa deri, at Aarhus Amts landøkonomiske Selskab havde anmodet Udvalget om at stille Pladsen til Raadighed for Auktioner, hvilken Anmodning Udvalget selvfølgelig gerne havde imødekommet. I den sidst vedtagne Sundhedsvedtægt stod iøvrigt, at al Handel med Kvæg skulde henvises til Byens Markedsplads.

Mikael Johansen troede ikke, man vilde imødekomme Landboerne ved at henvise Hestemarkederne til den ny Markedsplads. Langt det største Antal Heste blev tilført Markedet Nord og Vest fra og vilde altsaa faa længere Vej til Markedspladsen. Desuden vilde Flytningen være til Skade for ikke faa næringsdrivende inde i Byen. Han syntes derfor, man skulde forhøre hos Landboerne, om de var saa utilfredse med Bispetorvet, at de ønskede Hestemarkederne flyttet til den ny Markedsplads.

S i m o n s e n ansaa ikke Hr. Mikael Johansens Betænkeligheder for meget vægtige, da den lidt længere Vej til den ny Markedsplads intet vilde betyde for Hestenes Vedkommende, naar de alligevel skulde saa langt som til Bispetorvet. Desuden vilde Vejen blive kortere for en Del Heste. Han syntes ikke, der var nogen Mening i, at Byen skaffede saa god en Markedsplads, naar ikke alle Markeder skulde henvises dertil, og han mente det overflødigt at spørge Landboerne, ja kunde ikke engang tænke sig, hvem man skulde spørge, da Hestemarkederne i langt højere Grad end de øvrige Markeder var afhængige af fremmede Opkøbere.

M a g n u s N i e l s e n kunde i og for sig godt slutte sig til Hr. Simonsen, men vilde dog ikke gaa med til nogen Flytning af Hestemarkederne, før Landboforeningen var blevet spurgt, idet der altid var blevet rejst Kritik, naar et Marked var blevet flyttet. Selv om den ny Markedsplads syntes ganske ideel, var det dog altid vanskeligt at bryde med gamle Forhold.

S i m o n s e n kunde ikke forstaa, at nogen kunde være imod at flytte Hestemarkederne til den ny Plads, naar alle var enige om det heldige i at flytte Kreaturmarkederne, navnlig da der var nøje Forbindelse mellem disse to Markedsarter. Nogen Forrykning af Næringslivet kunde Flytningen næppe bevirke, da Landboerne alligevel skulde op i Byen for at faa de almindelige Forbrugsartikler. Maaske vilde enkelte Beværtere lide et lille Tab ved Flytningen, men dette maatte dog ikke være det afgørende i en Sag som denne.

J a k o b J e n s e n mente det fornuftigt at henvise alle Markeder til den ny Plads, men vilde dog anse det for heldigst foreløbig at begynde med

at flytte Kreaturmarkederne. Udvalget burde, inden det kom med Indstilling om Flytning af Hestemarkederne, have sikret sig Ret til at afspærre Jærgaardsvejs Forlængelse og Havnevejen under Markedstiden, hvad der sikkert intet vilde være til Hinder for. Taleren havde helst set hele Sagen hvile, til den ny Sundhedsvedtægt var stadfæstet, men vilde i hvert Fald henstille at vente med at flytte Hestemarkederne, til Afspærrings-spørgsmaalet var i Orden.

Clemensen fremhævede, at de nuværende Markedsforhold ikke var gode, og at Landboerne var meget utilfredse med dem og ofte havde klaget over dem. Desuden var det en Kendsgerning, at Hestemarkederne blev mindre og mindre Aar for Aar. Man kunde derfor næppe flytte dem for hurtigt. Det vilde sikkert volde Landboforeningen Vanskelighed at svare paa en Forespørgsel om denne Sag, men man vilde ganske bestemt være i fuld Overensstemmelse med Landboernes store Flertal, hvis man vedtog Flytningen.

Simonsen bemærkede, at Udvalget ansaa en Afspærring af de to Veje under Markedstiden for unødigt, naar blot Politiet vilde vise en Smule Velvilje overfor Landboerne. Markedspladsen var nemlig tilstrækkelig stor til Travning, men muligvis kunde enkelte have Lyst til at se en Hest trave paa en Vej. For disse enkeltes Skyld at afspærre Vejene i hele og halve Dage maatte anses baade for unødigt og uheldigt.

Mikael Johansen mente, at naar Landboerne var saa utilfredse med Bispetorvet, som man gav det Udseende af, vilde man let faa Svar fra Landboforeningen.

Sagen udsattes.

7. (J. Nr. 347—1911). Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling angaaende **Regulering af en Del af Vesterbros Torv**:

»Efter at Udvalget ved Forhandling med Grosserer Langballe har opnaaet dennes Tilslutning til de i Stadsingeniørens vedlagte Skrivelse af 23. Septbr. f. A. foreslaaede Vilkaar for Regulering af Vesterbros Torv forbi hans Ejendom, indstiller man til Byraadets Vedtagelse, at Anlægget af den ommeldte Gadestrækning fra Vesteralle til Nørrealles i 25 Alens Bredde bringes til Udførelse paa Vilkaar, at Grosserer Langballe bidrager med Halvdelen af Udgiften ved Gadens Anlæg, underkaster sig de af Brolægningsvæsenet fastsatte Niveauarbejder, selv afholder Udgifterne ved Flytning af Plankeværker m. v. og finder sig i, at den ved Hævningen af Gadens Niveau nødvendige Skraaning anbringes paa hans Grund. — Den paa Kommunen faldende Halvdel af Anlægsudgifterne, ca. 56000 Kr., henstiller man optaget paa Brolægningsvæsenets Budget med Halvdelen i hvert af de kommende to første Begnskabsaar.«

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 348—1911). Forslag fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse til en **Udvidelse af Sporvejsnettet**.

Møller erindrede om, at det, da man i sin Tid gav Selskabet »Aarhus elektriske Sporvej« Koncession paa Anlæg og Drift af Sporvejen, var en Forudsætning, at der efter nogle Aars Forløb skulde tænkes paa Anlæg af Sidelinier. Da der ikke i den Henseende var fremkommet Forslag fra Selskabet, var det i Mødet den 21. September blevet paalagt Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyg-

gelse at komme med Forslag, og der forelaa nu 3 saadanne, udarbejdede af Stadsingeniøren efter Forhandling med Udvalget. Det ene Forslag gik ud paa at lægge en Sporvejslinie gennem Strandvejen og Kystvejen, og det andet paa en Linie til Varna. Begge disse Forslag havde Udvalget ikke stor Tro til at faa Selskabet med til, hvorimod det mente, at Selskabet uden at bringe noget Offer kunde gaa med til det tredje Forslag, der gik ud paa at anlægge en Linie gennem Dalgasavenue, Horsensgade, Frederiksalle, Vesteralle, Vesterbros Torv, Nørrealles, Lollandsgade, Samsøgade, Boulevarden, Aldersrovej og Trøjborgvej til Sporvejens nuværende Endestation med Omstigning til den gamle Linie ved Odensegade, Banegaardsgade, Sønderalle og Nørrealles. Denne Linie vilde passere nær forbi en Mængde offentlige Bygninger og sætte hele Byen i Forbindelse med Sporvej, ligesom den vilde skabe god Forbindelse mellem den sydlige og den nordlige Bydel. For at faa Linien frem ad Aldersrovej vilde det blive nødvendigt at anlægge en ny Vej til ca. 20000 Kr., men Udvalget kunde ogsaa meget vel tænke sig, at Byen vilde ofre noget for at faa en Linie som den foreslaaede. For Selskabet vilde det blive forholdsvis billigt at drive denne Linie, da Administrationen ikke for dens Skyld behøvede nogen større Udvidelse. Der var stærk Stemning i Byen for at faa Sporvejslinien udvidet, saa vilde Byraadet enstemmigt slutte sig til Forslaget og dets to Repræsentanter i Selskabets Bestyrelse gøre deres Indflydelse gældende for det, vilde Selskabet næppe i Længden kunne staa imod.

M i k a e l J o h a n s e n paaskønnede, at Udvalget saa hurtigt var kommet med Forslag, men vilde have været mere glad, om det samtidig kunde

have fremlagt Løfte fra Selskabet om at gøre noget. Det var beklageligt, at Byraadet i 1903 havde givet Koncessionen uden at tage mindste Forbehold om, naar en Udvidelse skulde finde Sted. Forhaabentlig vilde Bestyrelsen dog ikke benytte sig deraf, da en Udvidelse var i høj Grad ønskelig. Den foreslaaede Linie var sikkert den rigtige, men der maatte ogsaa sættes al Kraft ind paa samtidig at faa en Linie ud til Varna. Desværre var vistnok de fleste af Sporvejsaktierne paa tyske Hænder, men antagelig var der en saa stærk Folkestemning for en Udvidelse, at denne ikke i Længden kunde undgaas.

Simonsen var i nogen Grad blevet skuffet over Forslaget, som man vel ganske vist kun havde tænkt som Forhandlingsgrundlag, men som dog var af en saadan Art, at det nok kunde give Selskabet Anledning til at vægre sig mod rimelige Udvidelser. Efter Byens nuværende Form vilde en Ringbane som den foreslaaede være uigennemførlig, og man vilde med den kun sætte en Stopper for Anlæg af en virkelig Ringbane, naar Byen var vokset saa stærkt og dens Form ændret saaledes, at man trængte til en saadan. De to Linier vilde komme til at løbe parallelt og for tæt ved hinanden paa et meget stort Stykke, og Omstigningerne vilde blive højst mærkværdige, naar Passagererne skulde spadsere et længere Stykke for at naa den anden Linie. Det vilde være umuligt at føre dette Forslag igennem; man maatte holde sig til rimelige Krav, og Taleren kunde da tænke sig en Udvidelse efter Gaffelsystemet med Sidelinier fra den nuværende Linie ud til den vestlige Del af Frederiksbjerg og til den vestlige Bydel samt en Linie til Varna. Paa et saadant Grundlag kunde han foreslaa at indlede Forhandling med Selskabet.

Møller fremhævede, at der kunde disputeres om, hvad der var rimelige Krav. Han tvivlede meget paa, at en Udvidelse efter Gaffelsystemet vilde være saa heldig for Byen og Selskabet som en Ringlinie, hvorved man fik hele Byen med. Det var kun enkelte Steder, at de to Linier kom tæt til hinanden. Alt i alt ansaa han den foreslaaede Linie for udmærket, men han kunde dog godt tænke sig Linien standse ved Nørrealles med Tilslutning til den gamle Linie ved Guldsmedgade. Det skulde imidlertid være Udvalget kært, om nogen kunde vise et bedre Forhandlingsgrundlag; Hovedsagen var at faa en Forhandling i Gang og en Udvidelse gennemført.

Samuel sen pegede paa, at den foreslaaede Rute var længere end den gamle, og udtalte, at han vanskeligt kunde tænke sig, at Selskabet, der hidtil havde været saa fedtet, at det kun havde forlænget nogle Vigespor, skulde gaa med til at anlægge en hel ny Rute. Den vestlige Del af Frederiksbjerg havde i sin Tid leveret det største Antal Passagerer til den gamle Omnibusrute og havde absolut Krav paa at faa Sporvej. Han var enig i, at der burde gøres et Forsøg paa at faa en Udvidelse. Hvorledes denne skulde være, maatte der forhandles med Selskabet om, hvorfor han vilde foreslaa at nedsætte et Udvalg til denne Forhandling.

Marinus Petersen mente det bedst at nedsætte et Udvalg, hvis man vilde forhandle med Selskabet. Selvfølgelig skulde han som Byraadets Repræsentant i Selskabets Bestyrelse arbejde for Byens Interesse, men man maatte dog erindre, at Byraadets Repræsentanter var i Mindretal. Det var en ret betydelig Udvidelse, man foreslog, og de Gader, hvorigennem den ny Linie vilde komme

til at løbe, vilde utvivlsomt have Fordel deraf, men den foreslaaede Linie frembød dog paa forskellige Steder nogen Vanskelighed, navnlig den stærke Stigning ved Vesteralle og Lollandsgade. Det var meget rart, at Linien berørte saa mange offentlige Bygninger, men det vilde dog ogsaa have været heldigt, om den kunde ledes gennem mere beboede Gader. At den vestlige Del af Frederiksbjerg skulde have mere Krav paa Sporvej end den vestlige Del af den nordre Bydel, kunde han ikke indrømme. Det skadede vel næppe, at Byraadet fremsatte sine Krav, men man kom sikkert til at nøjes med noget mindre. Han ansaa en Linie til Varna for meget fornuftig og anbefalede at nedsætte et Udvalg.

Jakob Jensen gjorde gældende, at den største Fejl i 1903 var, at man gav et privat Selskab Lov til at drive Sporvej. Dette var Taleren og hans Partifæller dog uskyldige i, de havde ønsket kommunal Drift, men havde ikke kunnet gennemføre deres Krav, da de var i Mindretal. Den Rute, man valgte i 1903, var den mest fornuftige, og man maatte have været meget ufornuftig, hvis man da vilde have lagt en Linie til den vestlige Del af Frederiksbjerg. Nu var det naturligt at foreslaa en Udvidelse, og den af Udvalget foreslaaede var den bedste, der kunde tænkes. Udvalget havde ønsket at vise, at en Ringbane var mulig, men naturligvis kunde man standse ved Vennelyst. Med den elektriske Bane for Øje var Linien fra Vennelyst til Trøjborg dog ikke saa helt urimelig. Vesteralle frembød den eneste Stigning af Betydning, men enten man fik en Ringbane eller en Udvidelse efter Gaffelsystemet, skulde Linien den Vej. Den rejste Kritik mod Forslaget skulde ikke animere Selskabet til at gaa ind paa

en Udvidelse, men vilde gøre det vanskeligt for det eventuelle Udvalg at forhandle. At Udvalget paa Forhaand skulde have forhandlet med Selskabet, vilde have været meget upraktisk, ligesom Udvalget da heller ikke havde Bemyndigelse dertil. Han anbefalede Byraadet at slutte sig til Forslaget og at nedsætte et Udvalg til at forhandle med Selskabet.

S a m u e l s e n kunde ikke tænke sig, at hans Smule Kritik skulde bevirke, at Selskabet ingen Udvidelse vilde foretage. Den Del af Omnibusruten, der havde gaaet gennem den vestlige Del af Frederiksbjerg, havde betalt sig bedst.

M i k a e l J o h a n s e n ansaa det for givet, at Byraadet maatte bringe ny Ofre, hvis man vilde have en ny Linie. I København løb mange Linier langt tættere, end de her vilde komme til. Han ønskede at henlede Opmærksomheden paa, at Sporvognene nu atter skurede og rumlede meget stærkt; Selskabet sparede vist vel meget paa Smørelsen. Han foreslog Sagen henvist til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse til videre Forhandling med Selskabet.

S i m o n s e n kunde ikke indrømme, at hans Udtalelser i nogen Maade kunde blive medvirkende til, at Selskabet ikke skulde gaa med til en Udvidelse, eller at de skulde vanskeliggøre eventuelle Forhandlinger. Efter hans Skøn var Udvalget gaaet overfladisk frem; hvis der havde været Alvor i det, maatte der i hvert Fald have været en Angivelse af Længden af den ny Linie. Hvis man ikke maatte kritisere Forslaget, burde dette have været behandlet for lukkede Døre. Det var nok godt at have noget at slaa af paa, men man kunde ogsaa forlange for meget.

Christensen ansaa Forslaget for et udmærket Forhandlingsgrundlag, og mente det af stor Betydning for Byen, hvis det kunde gennemføres. Aarhus var ikke for smal for en Ringbane, og i København gik mange Linier tæt op ad hinanden. Til Hr. Mikael Johansen bemærkede han, at man endnu aldrig havde set et Selskab forpligte sig til Udvidelser paa et Byraads Forlangende. I 1903 burde man have valgt kommunal Drift. Han havde ikke stor Tro til, at Selskabet vilde vise sig villig til at foretage nogen Udvidelse, men kunde dog anbefale, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse arbejdede videre paa Sagen. Ligeledes anbefalede han nøje at overveje en Rute til Varna, da den sikkert vilde betale sig udmærket, selv om der kun kunde blive indskrænket Kørsel om Vinteren. Kunde man ikke faa Linien forlænget til Varna, vilde det være værd at forsøge at faa en Landgangsbro ved Strandvejen.

Møller hævdede, at den foreslaaede Linie netop gik gennem bebyggede Gader. Til Hr. Samuelsen bemærkede han, at det var meget naturligt, at Omnibusruten drejede om ad Jægergaardsvej, da Byen den Gang ikke naaede længere ud end til Sct. Paulskirke. Overfor Hr. Simonsen udtalte han, at man nok maatte være berettiget til at sige, at en saa stærk Kritik kunde skade.

Jakob Jensen var sikker paa, at Befolkningen vilde føle sig tilfreds med den foreslaaede Linie, som var projekteret gennem et tætbebygget Kvarter. Han anbefalede Nedsættelse af et særligt Udvalg.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse bemyndigedes til at forhandle videre med Sporvejs-

selskabet paa det paa Kortet angivne Grundlag for en vestlig Sporvejslinie.

9. (J. Nr. 279—1911). Andragende fra Fiskehandlerforeningen om at faa opstillet nogle **Affaldskasser** ved Sandkisterne.

Fra Brolægningsudvalget forelaa Indstilling om, at Byen paa Anlægsbroen lader opstille 3 Affaldskasser, at det opføres i den ny Renovationskontrakt for 2. Distrikt, at vedkommende Entreprenør daglig skal tømme Kasserne, og at Andragerne indtil 1. Januar selv maa sørge for Kassernes Tømning.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 324—1911). Andragende fra en Del Vognmænd om **Fritagelse for Afgift af Droskeholdepladserne** i Tiden fra 1. September til 30. April.

F o r m a n d e n forelagde Brolægningsudvalgets Indstilling, der gik ud paa at nægte Andragendet, fordi Afgiften blev opkrævet maanedlig, og Andragerne ikke var pligtige at køre hele Aaret, men kunde holde op, naar det ikke kunde betale sig for dem.

N i e l s J e n s e n fandt det urigtigt, at Vognmændene skulde betale for hele Aaret, naar de kun benyttede Pladserne om Sommeren.

M a g n u s N i e l s e n henviste til, at der kun skulde betales for de Maaneder, Pladserne blev benyttede.

J a k o b J e n s e n syntes, Udvalgets Forslag var meget godt. Naar Byen indrettede Holdepladser, maatte de Vognmænd, der benyttede dem, selvfølgelig betale en Leje.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 342—1911). Andragende fra Aarhus Slagterlaug om Ændring i Ordlyden af det ifølge

511

Lov af 13. Maj d. A. om indenrigs Kødkontrol paabudte **Opslag angaaende Forhandling af 2. Klasses Kød** saaledes, at Opslaget faar følgende Affattelse: »Her forhandles Kød og Flæsk med 1. og 2. Klasses Stempel«.

Anbefaledes.

12. (J. Nr. 345—1911). Andragende fra de kommunale Arbejderes Fagforening om **Revision af Lønregulativet.**

Der nedsattes et Udvalg til eventuel Revision af Lønregulativet bestaaende af Samuelson, Magnus Nielsen, Marinus Petersen, Møller og Jacobsen.

13. (J. Nr. 257—1911). Andragende fra Tømrermester J. Bak Jensen om **Dispensation fra Bygningslovens § 23** for Ejendommen Dronning Magrethesvej 21.

Anbefaledes.

14. (J. Nr. 258—1911). Andragende fra Murermeister N. P. Knudsen om **Dispensation fra Bygningslovens § 11 og Bygningsvedtægtens §§ 14 og 17** for Ejendommen Ingerslevsplads 5.

Anbefaledes.

15. (J. Nr. 256—1911). Andragende fra Foreningen »Arbejde adler« om **Dispensation fra Bygningslovens § 56** for en Ejendom i Smøgen mellem Østergade og Søndergade.

Anbefaledes paa de af Bygningskommission og Brandkommission opstillede Vilkaar.

